

Drug kup ljudij se pojavi, to so domačini; njihov kralj je umrl in sedaj bi radi izvedeli, kedo ga bode nasledil. Privedli so pred Mteso sina pokojnikovega. Cesar popraša svoje dostojanstvenike, potrdi sina pokojnikovega, in novi glavar koj priseže zvestobo in udanost.

Ali gledi, tu prihaja poslanik z obale Nila-Viktorije in javlja, da je Namiundju, vladarčič in podanik Ugande, prekršil svojo prisego zvestobe in se dogovarja s kraljem Unjoro-a.

Na to novico razširijo se Mtesi oči. „Kaj so moji vojaki babe?“ zavpije. „Kaj nimam več glavarjev, vojakov in naroda, da tako postopa z menoj ta Namiundju?“

In kot bi trenil skočijo po koncu vsi dostojanstveniki, zleté k vhodu dvorane, pograbiijo svoja kopja in svoje palice ter kličejo cesarju naj pogleda svoje glavarje in jih pošteje. Vedli so se tako, da bi tujec skoro sodil, da je buknila vstaja.

„Dobro je,“ odgovori Mtesa mirno. Na to odnosó vsi orožje ven in sedejo zopet na svoja mesta. Mtesa pogleda okoli sebe in z mirnim glasom pokliče Maur-Ugongu-a. Mlad človek iskrega pogleda se odzove, priskoči in se vrže na tla.

„Idi!“ veli mu cesar. „Vzemi pet polkov, pa požri Namiundju-a in njegovo zemljo.“

Brzo kot strela spravi se Maur po koncu, pograbi škit in kopje, postavi se kot junak in zakliče z donečim glasom: „Pogledite me. Cesar zapoveda. Namiundju bode umrl. Jaz ga hočem izpleniti, a zemljo njegovo požreti. Hvala, hvala, silni cesar!“

Cesar se vzdigne, bobni zaropočejo, ves svet vstane: glavarji, dvorjaniki, paži in tujci. Mtesa ne reče ne bele ne črne, in odide skozi stranska vrata. Zaslišanje je pri kraju.

Stopimo za tem čudnim vladarjem skozi mnogoštevilna dvorišča. Na enem se vežbajo njegove amazonke, in tudi on se igra vojake s svojimi ljubljenskimi. Človeka iznenadja najbolje disciplina, ki vlada v tej čudnej vojni. Kako bojazljivo in pozorno te amazonke gledajo mladega vladarja, da pogodé njegovej najmanjej želji.

Na drugem dvorišču nahajamo vladarja pozneje pri jedi zrele banane in smetane. Smeje se in kramlja s svojimi ženami, ali svojimi hčerami, katere so posedle okrog njega, in vse ravnajo svoj izraz lica po dobri ali slabši volji despotovej. Od tu pojde cesar s svojim najljubšim pažem v riznico, da pogleda darove, katere je prejel od potnikov, ali pa pojde s svojim glavnim pomočnikom proučevati kako novost, kola, čoln i. t. d.

Takov je na kratko ta zanimljivi vladar, ki je tistikrat vladal v Ugandi, velikem in plodnem cesarstvu, čegar površina je večja od 180.000 četvornih kilometrov, a duš ima do 2.800.000. Vsled svojega geografskega položaja, vsled svojega bogastva in v

vrlosti svoje vojne bodo te zemlje gotovo vrlo važne v napredovanju Evropejcev in Egipčanov v Afriko preko Sudana.

To se je pokazalo že takrat, ko je Stanley se mudil na Mtesinem dvoru; predstavilo se mu je namreč znamenito poslanstvo, na čelu mu je bil Francoz Linant de Bellefonds, član ekspedicije Gordonove, a namen mu je bil, da sklene zvezo z močnim cesarjem Ugande. Linant de Bellefonds ni bil srečen, kakor Gordon ne. Vračajoč se od Mtese, da dojde zopet do Ismaile, moral je biti boj z domačini v Unjoro-u, biti krvav boj, ki je trajal 14 ur. Linant de Bellefonds jim je sicer utekel, ali kmalu potem, ko mu je bilo poverjeno novo poslanstvo, navalili so so nanj Bari, in ubili njega in onih 30 vojakov, kateri so bili v njegovem spremstvu.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Naslednja postaja nam je bila „Podsused.“ Sava, ki se je bila od Krškega naprej precej zelo oddaljila od železnične proge, približa se jej tu zopet, ter se kot že precej velika reka tiho vali v svoji plitvi strugi naprej proti Zagrebu in doljnim krajim. Soditi je, da o velikih povodnjih mora rada prestopati svoje bregove. Skozi Podsused sem prvokrat potoval konec julija 1849. V Samobor in dalje proti Kranjsko-Dolenjskem se je zamoglo priti takrat po dveh cestah. Ena, velika, naredila je od Zagreba zelo velik ovinek čez Savski most in Rakov potok. Po njej so vozili z bolj težkimi vozovi. Druga cesta držala je od Zagreba naravnost proti Podsusedu, kjer se je razcepila na tri oddelke. Srednji peljal je naravnost proti Štajarskemu in Kranjskemu; eden se je obrnil k desni v predele zagorijanske, vodil proti Krapini in naprej proti Štajarskemu Rogatcu itd.; — zadnji pa se je zavil na levo, po brodu prestavil se čez Savo, in peljal na Samobor itd. Pešpotniki, bolj lahki vozovi in tudi mala pošta (takrat zvana „ordinara“ = „ordinäre Post“) posluževali so se oni čas navadno le tega pota, in tudi jaz sem se ga bil poslužil na potovanju proti domu. Zdaj je tu namestu broda zgrajen čez Savo nov, železen most. — K levi roki od Podsuseda vzdiguje se hrib, na katerega vrhuncu predikava stara razvalina susjedgradska sedanjim in prihodnjim rodovom, da:

„Kar svet ima, kar v svetu klilo,

V pepel se bode spremenilo!“

Razgled raz te razvaline na blizu in daleč okrog je baje prekrasen, opanljiv; zgodovina nekdanje močne te graščine pa je v srcih prostega hrvatskega naroda še zdaj pisana s krvavimi črkami, kar nedvomno tudi za vse prihodnje čase ostane. L. 1573. je bil lastnik omenjenega gradu neki Franjo Tahi, potomec vojvode Arpada, tedaj Madjar. Podložnikom svojim bil je tako grozoviten

okrutnež, kakor malo onakih pozna zgodovina. On je bil največ kriv one seljaške vstaje, ki je po hrvaškem Zagorju, pa tudi po Kranjsko- in Štajarsko-Dolenjskem povzročila na milijone britkih solza, in zaradi katere je bil takozvani kmetski kralj Matija Gubec l. 1573 na trgu sv. Marke v Zagrebu grozovito trpinčen in umorjen. Ta žalna dogodka pride prilično. še enkrat na vrsto; kdor pa hoče o njej še kaj več brati, naj si vzame v roko g. A. Aškerca „Balade in romance,“ kjer v oddelku „Stara pravda“ zlasti pesmi: „Boj pri Brežicah“ (1516); „Tabor“ (1573); „Stava“ (1573) in „Kronanje v Zagrebu“ (1573) opevajo strahovite dogodbe onih časov. Posebno presunljiv je obseg zadnjih dveh pesem. (Ime „tlaka“ se dandanes komaj po imenu več pozna. Kakovi trpini pa so bili ubogi tlačani zlasti pri lakomnih in neusmiljenih grajščakih, njihovih krutih oskrbnikih in stražnikih, se stari ljudje po Hrvatskem in Dolenjskem še zdaj živo spominjajo. Pravi pravcati sužnji bili so nekateri podložniki. Bili so gospodarji, ki so imeli baje več tlake, kakor je bilo dni v letu, in so si morali le za to najeti po enega posla nalašč več v hišo. Zraven tega so imeli odrajtovati tudi še desetino. Še le l. 1848. so se te razmere spremenile. Omenil sem pa tlake zastran tega, ker so bili zgornji nemiri in vstaja nastali po večjem le zaradi nje.) Obrnimo se vendar od teh žalnih zgodovinskih slik, in podajmo se rajše v duhu v tiho stransko gorsko dolinico k levi, kjer dospemo do neke male dupline, o kateri je že v 13. stoletju govoril ljudski glas, da je ondi živel en čas sv. Martin kot puščavnik.

Pomudba naša v Podsusedu je bila daljša, kot ona železničnega vlaka; kajti letod je tudi le mala (postanska) štacija. Tudi naslednja postaja „Stenjevec“ je le postanska, zadnja pred Zagrebom. Bližnja farna vas enacega imena je zgodovinsko znamenita. O časih rimljanskega gospodstva čez te kraje je bila namreč tu vojaška postaja pod imenom „Andautorum“ za rimljanska kardela, ki so potovala proti Emoni, dandanašnji Ljubljani, in dalje. K levi od postaje vidijo se zgradbe nove deželne blaznice, katera je osnovana, vravnana in oskrbovana po najnovejših pravilih in metodah naših časov. Žali, da imajo te naprave zadnja leta vedno več bolnikov te vrste. Od Stenjeveca naprej se nam je svet vedno bolj odpiral in širil, in okoli 8. ure zjutraj bili smo

II.

V Zagrebu.

Zagrebškemu kolodvoru, ki je, da prilično rečemo, nekaki ključ peterih železnic, se koj na prvi pogled vidi, da je on le začasno zgrajen. Od tod vodijo namreč proge: Zidani most-Trst-Dunaj; — Zaprešič-Varaždin; — Karlovec-Reka; — Zákány-Pešt; ter Sisek-Kostajnica-Priedor-Banjaluka in Jajce v Bosni. Ker sem imel svoj potni načrt osnovan od Zagreba še naprej, ni mi kazalo, prtljage nositi v mesto; — poiskal sem toraj dotičnega g. uradnika, ki bi sprejel moje reči v varstvo. Ko je bil ta posel zvršen, stopil sem na prosto pred kolodvor. Koliko čudo! Vse polno bilo je elegantnih omnibusov,

fiakerjev, postrežčkov; — koj blizu zraven k desni pa vozovi nove konjske železnice (Tramvay). Zagreb sam pa se je razprostiral pred mano v vsej drugi, bi djal, novi obliki, kakor sem ga gledal pred 20 leti, ko sem ga namreč obiskal l. 1871. Poleg tega je že lega njegova sama po sebi mikavna, prijetna, še več: res veličastna, ki na vsacega inostranca mogočno vpliva. Razprostira se mesto deloma po ravnini ob podnožju odrastkov zagrebskega gorovja, kar se v obče zove spodnje ali dolnje mesto; — amfiteatralično nad njim pa stoluje po višini „Grič“ zgornje in kapitelsko mesto. Zagreb se ponaša s častnim naslovom „kraljevega svobodnega mesta,“ in je stolnica trojedine kraljevine Dalmatinsko-Hrvatsko-Slavonske. Preden se vendar podamo v mestno osredje, ozrimo se nekoliko nazaj v njegovo prvotno in poznejšo zgodovino, kar nam bo tem bolj svedočilo, kako velikansko da je napredovalo in še napreduje v novejših časih.

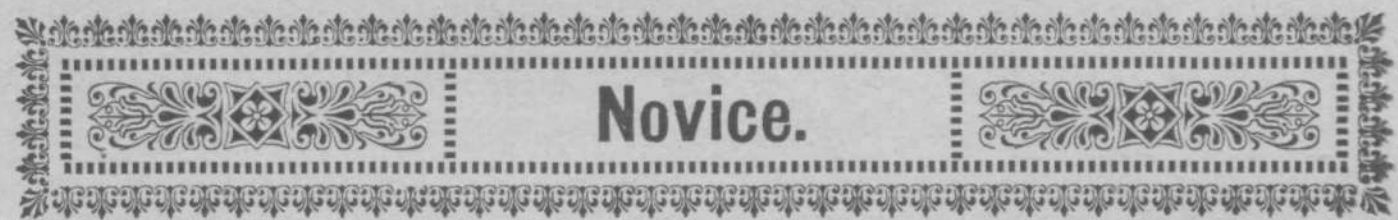
(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Henrik Duveyrier. Dne 26. aprila umoril se je v Parizu Henrik Duveyrier, znan kot potovalec po Afriki. Izučil se je bil za trgovski stan, ali pečal se je večidel z znanostjo. Prepotoval, preiskal in popisal je Algier, Saharo do Biskre, Tunis, deželo roparskih Tuáregov. Leta 1870. so ga bili Nemci odpeljali kot vojnega vjetnika. Po vojni se je pa pečal največ s pisateljevanjem. Letos je bil dopolnil svoje 52. leto.

Rajčice. Že mnogo živali so v Avstraliji zatrli. Kakor se je kazalo, bila bi zadela jednaka osoda tudi rajčice. Hudo love te tiče zaradi njih lepega perja. Da se ohranijo, je nemška vlada odredila, da se v nemških naselbinah ne smejo loviti brez dovoljenja komisarijata. Komisarijat bode pa že gledal, da ta lov ostane v gotovih mejah.

Mejnarodni kriminalni antropologični shod bode v Bruselji od 7. do 11. avgusta t. l.

Novice.

— **Osebne vesti.** Začasni profesor na mariborski gimnaziji gosp. Bl. Matek imenovan je rednim profesorjem za računostlovje z nemškim in slovenskim učenim jezikom. — Naš rojak g. dr. A. Primožič, do sedaj profesor v Iglavi premeščen je na Dunaj. — Dvorni svetnik gosp. Abram, kojega imenovanje referentom v pravosodnem ministerstvu je v nemškem taboru povzročilo toliko vika in krika, šel je za par tednov na dopust. — Doktorjem prava bil je promoviran na dunajskem vseučilišču gosp. Jos. Barle notarski koncipijent v Kamniku. — Naš rojak gosp. Fran Kropivnik cand. prof. promoviran je doktorjem modroslovja.

— **Deželni predsednik.** Mnogokrat so uže naši narodni nasprotniki razširjali vest, da bo šel gosp. c. kr. deželni predsednik, baron Winkler v pokoj. V naše veselje je doslej splavala ta goreča želja naših zagrizenih nasprotnikov po vodi. Zdaj se pa uže nekoliko časa raznaša vest, da se je velezasluženi gosp. c. kr. deželni predsednik odločil prositi za umirovljenje. Ker se mora priznati, da ima gosp. baron Winkler mnogo nevenljivih zaslug za našo deželo in smo preverjeni, da se bode zelo, zelo pogrešal, zato moramo le želeči, da bi se želje naših nasprotnikov še kmalu ne vresničile.

— **Državni zbor** vzprejel je včeraj valutne predloge tudi v tretjem branji in je na to zaključil zasedanje.